

ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา ชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมา ตำบลพะวอ อำเภอแม่สลด จังหวัดตาก

อนุสรณ์ อุดป่อง* เกรียงศักดิ์ โรจน์คู่สีเสถียร** ภาณี วงษ์เอก***

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงคุณภาพนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมา เก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน พ.ศ. 2555 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมาและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของชมรมจำนวน 19 คน ร่วมกับการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมระหว่างการเก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละมาประกอบด้วยปัจจัยภายในชมรม ได้แก่ คุณลักษณะของประธานชมรม การเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม และความสามัคคีของสมาชิกชมรม

ส่วนปัจจัยภายนอกชมรมได้แก่ งบประมาณและบุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ ดังนั้น ชมรมจึงควรมีการเตรียมแผนสำหรับการสรรหาคณะทำงานผู้ที่มีความพร้อมในการเข้ามาบริหารงานต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะตำแหน่งประธานชมรม รวมทั้งกระตุ้นให้สมาชิกชมรมเข้าร่วมกิจกรรมเป็นประจำสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรม ตลอดจนหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ ควรให้การสนับสนุนและช่วยเหลือโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงบประมาณและบุคลากร เพื่อให้การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุเป็นไปอย่างราบรื่น

คำสำคัญ: ปัจจัยขับเคลื่อน ผู้สูงอายุ กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยประชากรและสังคม) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
** อติตอจารย์สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
*** สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

การพัฒนาระบบสุขภาพและความเจริญก้าวหน้าทางด้านสาธารณสุขอย่างต่อเนื่องของประเทศไทยมีส่วนสำคัญทำให้คนไทยมีอายุยืนยาวมากขึ้น¹ รวมทั้งความสำเร็จในการดำเนินนโยบายวางแผนครอบครัวด้วยการคุมกำเนิดเมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา ทั้งสองปัจจัยส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรของประเทศโดยจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ประชากรวัยอื่นๆ ลดลงจนทำให้สังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society)² กล่าวคือ มีประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา³ ด้วยเหตุนี้ภาครัฐจึงได้กระตุ้นให้เกิดระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยทางด้านร่างกาย เช่น โรคประจำตัว (เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคเมเร็ง) และภาวะทุพพลภาพ เป็นต้น ทางด้านจิตใจ เช่น วิตกกังวล ว้าเหว่ หดหู่ในชีวิต เป็นต้น รวมถึงปัญหาทางด้านระดับสังคม เช่น ขาดการยอมรับในสังคมเนื่องจากไม่สามารถทำกิจกรรมได้เหมือนเดิม การถูกทอดทิ้งจากลูกหลานให้อยู่ลำพัง รวมถึงปัญหาเรื่องการขาดรายได้เนื่องจากไม่สามารถทำงานได้หรือทำงานได้น้อยลงตลอดจนเกษียณอายุราชการ เป็นต้น^{4,5}

สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับประเด็นผู้สูงอายุของภาครัฐที่ชัดเจน คือ การกำหนดบทบาท สิทธิ และหน้าที่ของผู้สูงอายุที่ควรจะได้รับเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ⁶ ผ่านแผนงานสำคัญ เช่น แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2525-2544) การประกาศปฏิญญาผู้สูงอายุไทย 9 ข้อ พ.ศ. 2542 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.

2545-2564) และการออกพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้น นอกเหนือจากข้อกำหนดและกฎหมายข้างต้นแล้วสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การกระตุ้นให้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุขึ้นทั่วประเทศจากการทบทวนเอกสาร พบว่า ชมรมผู้สูงอายุได้มีการจัดตั้งขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2505 แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักและแพร่หลายมากนัก⁷ จนกระทั่งถูกกระตุ้นด้วยการประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุ (World Assembly on Ageing) ในปี พ.ศ. 2525 ทำให้การพัฒนาและจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในประเทศไทยได้รับความสนใจอีกครั้ง ทำให้ในปี พ.ศ. 2532 ได้จัดตั้งสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการติดต่อประสานงานเกี่ยวกับชมรมผู้สูงอายุโดยให้ชมรมผู้สูงอายุทั่วประเทศสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมฯ⁸

จากอดีตถึงปัจจุบันถือได้ว่า การขยายเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุในประเทศไทยเป็นไปอย่างแพร่หลายสะท้อนได้จากจำนวนชมรมผู้สูงอายุภายใต้สังกัดสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ฯ เมื่อปี พ.ศ. 2539 ที่มีเพียง 3,487⁹ ชมรม เพิ่มขึ้นเป็น 11,398¹⁰ ชมรม ในปี พ.ศ. 2549 และปัจจุบันปี พ.ศ. 2555 มีชมรมผู้สูงอายุทั้งหมด 23,367¹¹ ชมรม ทั้งนี้จากการศึกษาของศศิพัฒน์ ยอดเพชร¹² พบว่าแม้จำนวนชมรมผู้สูงอายุจะเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันแต่กลับพบว่ามีชมรมผู้สูงอายุที่สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องอยู่เพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น ส่วนอีกครึ่งหนึ่งไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องหรือล้มเลิกไปบ้าง จากสถานการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นในการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรม

ของชมรม เพื่อกระตุ้นให้ชมรมผู้สูงอายุ นั้น ๆ จัดกิจกรรมเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับสมาชิกชมรมนั้นเอง ดังคำกล่าวของศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ พงษ์ศิริ ปรารภนาตี¹⁰ ที่ว่า “ชมรมผู้สูงอายุ เป็น กุญแจสำคัญสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ” และถ้าหาก “ชมรมใด เครือข่ายใด ไร้ซึ่งกิจกรรม ชมรมนั้น เครือข่ายนั้น ก็ย่อมไร้ประโยชน์”

จากการศึกษาข้อมูลประชากรบ้านแม่ละเมา ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ปี พ.ศ.2554 พบว่า มีผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ 17.6¹³ ของประชากร ทั้งหมด โดยมีชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมา เป็น หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมและดูแล ผู้สูงอายุในชุมชน ก่อตั้งอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 มีการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายทั้งการ ส่งเสริมสุขภาพร่างกาย จิตใจ รวมทั้งกิจกรรมทางด้าน สังคมให้กับสมาชิกชมรม ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมาได้ดำเนินการจัดกิจกรรม อย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันและมีผลงานเป็นที่ ประจักษ์สะท้อนได้จากผลการประกวดชมรมผู้สูงอายุ ดีเด่นซึ่งได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับเขตเมื่อปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2555 ตามลำดับ ทั้งยังมีบทบาทสำคัญ ในการช่วยเหลือการดำเนินงานของวัดเซตวันคีรี จนสามารถชนะเลิศการประกวดวัดส่งเสริมสุขภาพ ดีเด่นระดับจังหวัดในปี พ.ศ. 2553 อีกด้วย นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกับประธานชมรมผู้สูงอายุ บ้านแม่ละเมาและเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลพะวอระหว่างที่ลงไปสังเกตการณ์ในช่วง ที่มีการประกวดชมรมผู้สูงอายุทำให้ทราบว่าในอนาคต มีแผนที่จะพัฒนาชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมาให้เป็น ชมรมผู้สูงอายุต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งศึกษาดูงาน สำหรับชมรมผู้สูงอายุทั้งจากภายในและภายนอกตำบล ได้มาศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และตลอดจนรูปแบบ

การดำเนินงานซึ่งกันและกัน

ด้วยเหตุผลของความสำคัญของการขับเคลื่อน ชมรมผู้สูงอายุและสถานการณ์ผู้สูงอายุในชุมชน ตลอดจนการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ ละเมาที่ดำเนินไปในทิศทางที่ดี จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจ เลือกชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมาเป็นกรณีศึกษา ในประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีศักยภาพในการขับเคลื่อน ให้เกิดกิจกรรมของชมรมเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ และเป็นฐานข้อมูลสำหรับการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ บ้านแม่ละเมาและเป็นประโยชน์ต่อชมรมผู้สูงอายุอื่น ๆ ต่อไป

วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน พ.ศ.2555 (เดือนกรกฎาคมลงไปสังเกตการณ์และเก็บ ข้อมูลเบื้องต้นในช่วงที่มีการประกวดชมรมผู้สูงอายุ ขณะที่เดือนสิงหาคมลงไปพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจริง ส่วนเดือนกันยายนเป็นการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ให้ ข้อมูลสำคัญบางรายด้วยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมาและ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ ชมรม รวมทั้งหมด 19 คน ประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่ จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพะวอ จำนวน 1 คน 2) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลพะวอ จำนวน 2 คน 3) คณะครูโรงเรียน บ้านแม่ละเมา จำนวน 2 คน 4) ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน 5) เจ้าอาวาสวัดเซตวันคีรีจำนวน 1 รูป 6) ประธานและคณะกรรมการชมรม จำนวน 5 คน และ 7) สมาชิกชมรมผู้สูงอายุจำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แนวคำถามเชิงคุณภาพซึ่งมีประเด็นคำถามสำคัญที่เกี่ยวกับลักษณะของการดำเนินการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ปัญหา/อุปสรรคในการจัดกิจกรรมมีอะไรบ้าง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมคืออะไร และปัจจัยดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานใดบ้าง นอกจากนี้ผู้วิจัยเองได้ใช้วิธีการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมในช่วงที่มีการประกวดชมรมผู้สูงอายุและขณะที่ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจริงด้วย

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) 2 รูปแบบคือ 1) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methods Triangulation) โดยการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม 2) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยตรวจสอบจากแหล่งของข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล ทั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดกลุ่มข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ในแต่ละประเด็นแล้วตีความเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ คำพูด/ข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้วสรุปเป็นข้อค้นพบของการวิจัย

การปกป้องสิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับทราบ ตลอดจนขออนุญาตก่อนการเริ่มต้นสัมภาษณ์และบันทึกเทปเสมอซึ่งไม่มีการบังคับใดๆทั้งสิ้น ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่สะดวกที่จะให้ข้อมูลสามารถปฏิเสธการให้ข้อมูลได้ทันที ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกนำมาใช้เพื่อการวิจัยโดยนำมาวิเคราะห์และนำเสนอในภาพรวมซึ่งจะไม่ปรากฏชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่อย่างใดและ

ถูกเก็บไว้เป็นความลับที่สุด

การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 2012/1-1-12

ผลการศึกษา

ชมรมผู้สูงอายุนบ้านแม่ละเมา ก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2549 โดยได้จดทะเบียนจัดตั้งชมรมต่อสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สาขาสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดตาก เป็นชมรมผู้สูงอายุนำร่องแห่งแรกของตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชนที่สนใจจัดตั้งชมรมประมาณ 30 คน โดยได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนงานด้านเอกสารจากการจัดตั้งชมรมจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพะวอ ปัจจุบันชมรมผู้สูงอายุนบ้านแม่ละเเามีอดีตกำนันตำบลพะวอเป็นประธานชมรม (ดำรงตำแหน่งเป็นสมัยที่ 3 ติดต่อกัน) มีสมาชิกทั้งหมด 203 คน ประกอบด้วย เพศชาย 97 คน (ร้อยละ 47.8) และเพศหญิง 106 คน (ร้อยละ 52.2) สามารถจำแนกสมาชิกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทสามัญ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 119 คน (ร้อยละ 58.6) และประเภทวิสามัญ (อายุต่ำกว่า 60 ปี) จำนวน 84 คน (ร้อยละ 41.4)

กิจกรรมที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันของชมรมแบ่งได้เป็น 5 ประเภทหลัก คือ 1) **กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ** ได้แก่ การออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพ การออกเยี่ยมผู้พิการและผู้ป่วยโรคเรื้อรัง 2) **สืบสานประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรม** ได้แก่ การถือศีล และปฏิบัติธรรมเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุเนื่องในวันสงกรานต์ 3) **การสร้าง**

ความเข้าใจในกระบวนการกลุ่มและสร้างความสามัคคี ได้แก่ การประชุมชมรมผู้สูงอายุระดับหมู่บ้านและตำบล การแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุ และการประกวดชมรมผู้สูงอายุ **4) การบำเพ็ญประโยชน์** ได้แก่ การปลูกต้นไม้หรือทำความสะอาดศาสนสถานเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น **5) กิจกรรมเพื่อเพิ่มรายได้และระดมทุน** ได้แก่ การจำหน่ายบัตรรางวัลย้อนยุคเนื่องในวันสงกรานต์ การทอดผ้าป่าสามัคคีชมรมผู้สูงอายุ และการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมา จากลักษณะของกิจกรรมข้างต้น กล่าวได้ว่าชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมามีกิจกรรมที่หลากหลายและเป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ตลอดจนสร้างหลักประกันทางด้านรายได้ให้กับผู้สูงอายุอีกด้วย

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมาพบว่า สามารถจำแนกตามแหล่งที่มาของปัจจัยได้เป็น 2 ส่วน คือ ปัจจัยภายในชมรม และปัจจัยภายนอกชมรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยภายในชมรม ได้แก่ **1) คุณลักษณะของประธานชมรม** คือ มีทักษะในการพูดโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือจากสมาชิกชมรมและมีทักษะในการต่อรองกับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนปัจจัยต่างๆ คิรรอบคอบก่อนการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ อีกทั้งมีบุคลิกน่าเชื่อถือ เป็นที่เคารพของสมาชิกชมรมและชาวบ้านทั่วไป ตลอดจนมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการชมรมที่ดี สะท้อนจากคำให้สัมภาษณ์ของสมาชิกชมรมที่ว่า

“ประธานชมรมเขาพูดเก่ง อธิบายเก่ง ทำให้เราเข้าใจง่าย ที่สำคัญวางตัวได้ดี”

“ประธานชมรมคนนี้แกจริงจังๆ ถ้าไม่มีแก

ไม่รู้ว่ชมรมจะเป็นอย่างไรเหมือนกัน”

รวมทั้งจากคำให้สัมภาษณ์จากครูโรงเรียนบ้านแม่ละเมาท่านหนึ่ง

“ประธานแกเป็นคนที่ดีรอบคอบในการทำงาน จะทำอะไรวางแผนไว้หมดแล้ว ที่สำคัญยังฉลาดที่จะเลือกคนทำงานเป็นอีกด้วย” **2) ความสามัคคีของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุ** มีความร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มที่ มีความรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสังเกตการทำงานของชมรม พบว่า บรรยากาศในการทำงานมีแต่ความสนุกสนานเป็นกันเอง เพราะสมาชิกชมรมทุกคนมีความรู้จักสนิทสนมกันเป็นอย่างดีอยู่แล้ว จึงทำให้บรรยากาศในการทำงานเต็มไปด้วยรอยยิ้มและเสียงหัวเราะ และช่วยลดความตึงเครียดในการทำงานลงไปได้มาก **3) การบริหารจัดการชมรมที่ดี** กล่าวคือ มีการวางแผนในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน และเลือกคนได้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมายที่สำคัญยังเน้นเรื่องความโปร่งใสในการบริหารจัดการทางการเงินเป็นหลัก โดยเหรัญญิกชมรมต้องจดรายละเอียดรายรับ-รายจ่ายในแต่ละกิจกรรมและใช้เวทีการจัดประชุมประจำเดือนของชมรมชี้แจงการใช้จ่ายของชมรมให้สมาชิกชมรมได้รับทราบอยู่เป็นประจำ เพื่อสร้างความรู้สึกสบายใจให้กับทุกฝ่าย **4) การเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม** กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมได้รับความสุข สนุกสนาน คลายเครียด ได้พบปะเพื่อนฝูง และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้ชมรมและชุมชน จึงทำให้เกิดการเข้าร่วมและชักชวนเพื่อนๆ ให้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป ดังคำให้สัมภาษณ์ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุบางท่านที่ว่า

“ตั้งแต่มีชมรมผู้สูงอายุนี้ทำให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น แต่ก่อนมีปัญหาปวดหัวเข่า ตั้งแต่ได้ไปลองออกกำลังกาย ก็รู้สึกว่าอาการปวดลดลง เดินไปไหนมาไหนได้สบายขึ้น”

“เวลาเรามีการแข่งขันกีฬาหรือมีรางวัลผู้สูงอายุ สนุกคิ๊นะได้แต่งตัว ได้เดิน ได้พบเจอเพื่อนๆ เพื่อนบางคนไม่ได้เจอกันมาหลายปี ตั้งแต่มีชมรมผู้สูงอายุทำให้เจอกันง่ายขึ้น”

นอกจากนี้เจ้าอาวาสวัดเซตวันศิริยังกล่าวถึงประโยชน์ของการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุได้อย่างน่าสนใจว่า

“ตั้งแต่ก่อตั้งชมรมได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุในหมู่บ้านเรา จากแต่ก่อนที่อยู่แต่บ้านใครบ้านมัน เดียวนี้รู้จักออกมาทำกิจกรรมมากขึ้น เวลาอาตมาได้รับนิมนต์ตามงานต่างๆ รู้สึกว่าเดี๋ยวนี้ผู้สูงอายุบ้านเรามีหน้าตาสดชื่นขึ้นมากกว่าแต่ก่อนเยอะเลย”

2. ปัจจัยภายนอกชมรม ได้แก่ 1) งบประมาณ นับว่าเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญในการจัดกิจกรรม เพราะชมรมมีเงินสะสมอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากองค์การบริหารส่วนตำบลพะวอ รวมทั้งจากการระดมทุนจากผู้ประกอบการห้างร้านและลูกหลานที่อาศัยอยู่ในชุมชนและที่ไปทำงานต่างจังหวัด

2) บุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานของชมรมผู้สูงอายุที่ไม่สามารถดำเนินการได้เองทั้งงานเอกสาร วิชาการ ตลอดจนกำลังแรงงานตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพะวอมีบทบาทด้านการให้บริการความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับสุขภาพและงานวิชาการต่างๆ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพะวอช่วยในการจัดเตรียมเอกสาร ลูกหลานในชุมชนเป็นกำลังหลักในการ

สนับสนุนแรงงานในการจัดเตรียมสถานที่ และรับ-ส่งผู้สูงอายุ เป็นต้น **3) ความสามัคคีของคนในชุมชน** คือความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นต้นทุนทางสังคมที่มีมาช้านานแล้วและสามารถทำให้การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งมีความราบรื่นและผ่านไปได้ด้วยดี ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“หมู่บ้านเรา เป็นอย่างนี้มานานแล้ว มีอะไรก็ช่วยกันไม่ว่าจะเป็นงานวัด งานโรงเรียน งานชุมชน ไม่เชื่อลองไปสังเกตและเปรียบเทียบดูซิ ระหว่างหมู่บ้านเรากับหมู่บ้านอื่น ๆ”

(คำให้สัมภาษณ์ของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุประเภทสามัญท่านหนึ่ง)

“คนที่นี้เขาสามัคคีกัน เขาช่วยกันทำตลอดรวมทั้งงานของชมรมผู้สูงอายุบางกิจกรรมเขามาขอคำปรึกษาแล้วไปจัดการกันเองเลย ถ้าขาดตกบกพร่องอะไรจริง ๆ เขาถึงจะมาขอความช่วยเหลือจากพวกผม” (คำให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ อบต.พะวอ)

4) สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ 30 คนขึ้นไป โดยขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่จากวัดเซตวันศิริ องค์การบริหารส่วนตำบลพะวอ และโรงเรียนบ้านแม่ละเมา เป็นหลัก เนื่องจากหน่วยงานเหล่านี้มีสถานที่ที่กว้างขวางและอุปกรณ์ต่างๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องเสียง ที่พร้อมใช้งานอยู่แล้ว

5) การประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบเสียงตามสายของชุมชน การประชาสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวโดยมีสมาชิกวิสามัญและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) เป็นผู้แจ้งข่าวสารให้สมาชิกได้รับทราบ รวมไปถึงการใช้สังคมออนไลน์ (Facebook) ในการช่วยประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภาพกิจกรรมให้ลูกหลานและบุคคลภายนอกได้รับทราบ

เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกับการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยภายในชมรมที่มีส่วนสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมาในการศึกษาคครั้งนี้ คือ **คุณลักษณะของประธานชมรม** (ทักษะการพูดโน้มน้าว การบริหารงาน บุคลิกน่าเชื่อถือ) รวมทั้งการเห็น **ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมและความสามัคคีของสมาชิกชมรม** ทั้งนี้เนื่องจากในแต่ละกิจกรรมของชมรมมักมีประธานชมรมเป็นผู้คิดริเริ่มกิจกรรมแทบทั้งสิ้นโดยได้ติดต่อประสานงานและชี้แจงการจัดกิจกรรมให้กับสมาชิกชมรมได้รับทราบ รวมทั้งสมาชิกชมรมต่างเข้าร่วมและช่วยกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ แสดงให้เห็นว่าประธานชมรมและสมาชิกชมรมต่างทำหน้าที่ของตนเองและมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการจัดกิจกรรมของชมรม เนื่องจากมีบทบาทเป็นทั้งผู้ริเริ่ม ผู้ดำเนินการ ผู้เข้าร่วม และผู้ได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมโดยตรง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ

ส่วนปัจจัยภายนอกชมรมที่มีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมของชมรม ได้แก่ **งบประมาณ** และ **บุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมที่ชมรมไม่สามารถจัดได้เองและต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน นอกเหนือจากกิจกรรมทางด้านศาสนาและบำเพ็ญประโยชน์ เช่น กิจกรรมประกวดชมรมผู้สูงอายุ กิจกรรมรดน้ำดำหัวเนื่องในวันสงกรานต์ กิจกรรมการแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยงบประมาณและบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ นับได้ว่ามีส่วนช่วยทำให้การทำงานของชมรมมีความราบรื่นมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้การวิเคราะห์ความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษา ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมา คือ

มีงบประมาณอย่างจำกัด และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานด้านเอกสารและติดต่อประสานงาน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยภายในชมรมที่โดดเด่นในการขับเคลื่อนกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมา ประกอบด้วย **คุณลักษณะของประธานชมรม** ที่มีทักษะความเป็นผู้นำ คือ มีบุคลิก/ภาพลักษณ์ที่ดี มีความน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของสมาชิกชมรม มีทักษะในการพูด และมีทักษะการบริหารงานที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดคุณลักษณะของผู้นำที่พึงประสงค์ของกลุ่มที่ควรมี¹⁴ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของแสวง ชาวแก้ว¹⁵ ผดพร พิลสวัสดิ์¹⁶ และสุกัญญา บุญวิเศษ¹⁷ ที่ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่า คุณลักษณะของประธานชมรมดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุ ทั้งนี้ในกรณีของชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมาอาจเป็นไปได้ว่าประธานชมรมคนปัจจุบันเคยดำรงตำแหน่งกำนันตำบลพะวงมาก่อน จึงทำให้มีโอกาสในการบริหารงาน บริหารคนมาก่อน และได้ฝึกทักษะการวางแผนและการเจรจาต่อรองต่าง ๆ เป็นอย่างดี จึงทำให้มีประสิทธิภาพและสามารถบริหารให้เกิดการขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุได้อย่างต่อเนื่องเป็นอย่างดี

การเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของแสวง ชาวแก้ว¹⁵ ผดพร พิลสวัสดิ์¹⁶ และสุกัญญา บุญวิเศษ¹⁷ ที่ว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไม่ว่าจะเป็น การได้รับประโยชน์ทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต หรือการได้พบปะเพื่อนฝูง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยทำให้การจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุประสบความสำเร็จ เนื่องจากว่าเมื่อเห็น

ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ย่อมทำให้เกิดการเข้าร่วมกิจกรรมรวมถึงการชักชวนเพื่อนสมาชิกคนอื่น ๆ ให้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย นอกจากนี้ยังทำให้ผู้สูงอายุมองเห็นคุณค่าของตนด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง¹⁸ ที่พบว่า การสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุจะช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น และรับรู้ว่าคุณค่าของตนเองสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ได้อยู่ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชนบท อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา¹⁹ ที่พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุนับว่าเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจได้ เนื่องจากการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้พิจารณาตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกชมรมแล้ว การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกชมรมยังแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีรู้จักรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของสมาชิกชมรมด้วย และสนองต่ออุดมการณ์ที่แท้จริงของการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุที่ว่า “ชมรมผู้สูงอายุเป็นของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุ และเพื่อผู้สูงอายุ”²⁰

สำหรับปัจจัยภายนอกชมรมที่สำคัญ เช่น **งบประมาณ** ถือได้ว่ามีความสำคัญและมีความเป็นรูปธรรมชัดเจนที่ชมรมผู้สูงอายุต้องใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมของชมรม สอดคล้องกับการศึกษาของแสวง ขาวแก้ว¹⁵ สุกัญญา บุญวิเศษ¹⁷ และศิริวรรณ ชัตติยวิทยากุล²¹ ที่พบว่า การขับเคลื่อนชมรมผู้สูงอายุจำเป็นต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินการ โดยแหล่งงบประมาณหลักของชมรมผู้สูงอายุมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สอดคล้องกับ

ผลการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลพะวอเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมา เช่นเดียวกับผลการศึกษาเรื่องลักษณะกิจกรรมและการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ¹² ที่ได้เน้นย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของงบประมาณว่าเป็นตัวกำหนดกิจกรรมของชมรม โดยแต่ละชมรมมีวิธหางงบประมาณที่แตกต่างกันไป เช่น การจัดทอดผ้าป่า การเขียนโครงการของงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ และจัดกิจกรรมเพื่อหาทุน เป็นต้น ซึ่งชมรมผู้สูงอายุนบ้านแม่ละเมาได้มีวิธีการดำเนินการระดมทุนด้วยวิธีการข้างต้นเช่นกัน (ดังแสดงไว้แล้วในกิจกรรมของชมรมประเภทการเพิ่มรายได้และการระดมทุน) ทั้งนี้ มีงานวิจัยได้เสนอว่า หน่วยงานระดับท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนงบประมาณกับชมรมผู้สูงอายุเป็นประจำทุกปี เพื่อให้ชมรมสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น^{12, 21}

สำหรับปัจจัยทางด้านบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า มีส่วนสำคัญที่ช่วยในการจัดกิจกรรมของชมรม สอดคล้องกับผลการศึกษาของประสิทธิ์ ลิระพันธ์ และเพ็ญประภา ศิริโรจน์⁸ ศิริวรรณ ชัตติยวิทยากุล²¹ และระวี แก้วสุกใส²² ที่พบว่า บุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรจากหน่วยงานสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้ความช่วยเหลือด้านงานเอกสาร การประสานงาน รวมทั้งภาคชุมชนที่มีส่วนร่วมในการรับ-ส่ง และเป็นกำลังแรงงานในการจัดกิจกรรมให้กับชมรม โดยลักษณะการทำงานที่มีการร่วมมือของบุคลากรจากหลากหลายภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุดังกล่าวยังสอดคล้องกับหลักการทำงานแบบเป็นเครือข่าย²³ ที่ช่วยทำให้

การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะเป็นลักษณะการทำงานแบบประสานพลัง (Synergy) ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดจากหลายมุมมองและแบ่งงานกันทำซึ่งเอื้อให้เกิดการจัดกิจกรรมและสร้างความราบรื่นในการทำงานได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการขับเคลื่อนกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทั้งจากภายในชมรมและจากหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกชมรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณลักษณะของประธานชมรม การเห็นประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม ความสามัคคีของสมาชิกชมรม งบประมาณ และบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ มีบทบาทต่อการจัดกิจกรรมของชมรม ดังนั้น ชมรมผู้สูงอายุจึงควรมีการเตรียมความพร้อมในการสรรหาผู้ที่มีคุณสมบัติความเป็นผู้นำและคณะกรรมการชมรมที่เหมาะสมและพร้อมที่จะสานงานต่อไปในอนาคต รวมถึงกระตุ้นให้สมาชิกชมรมเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมเพื่อให้เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ อันนำไปสู่การเข้าร่วมและชักชวนเพื่อนสมาชิกให้เข้าร่วมกิจกรรมครั้งถัดไป นอกจากนี้หน่วยงานต่าง ๆ ควรให้การสนับสนุนบุคลากรเพื่อช่วยเติมเต็มการทำงานของชมรมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ส่วนการสนับสนุนปัจจัยเรื่องงบประมาณควรให้หน่วยงานหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยชมรมผู้สูงอายุเองควรจัดกิจกรรมเพื่อระดมทุนของชมรมอีกแรงด้วย เพื่อให้การขับเคลื่อนกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุเป็นไปอย่างราบรื่น ต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรมมากขึ้น

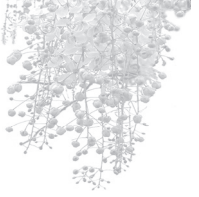
กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่านจากชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมาและหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์จนทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบพระคุณทุน NRU (National Research University) ภายใต้โครงการ การเฝ้าระวังทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุไทย โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ให้การสนับสนุนการตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. ปราโมทย์ ประสาทกุล, ปัทมา ว่าพัฒนวศ์. จุดเปลี่ยนประชากรประเทศไทย. ใน: สุริย์พร พันพื้ง, มาลี สันถาวรณ, บก. ประชากรและสังคม 2554 : จุดเปลี่ยนประชากรจุดเปลี่ยนสังคมไทย.นครปฐม: สถาบันวิจัย ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554: 13-22.
2. อัญชนา ชวนทอง. ครอบครัวไทยในยุค Aging Society จะเดินไปอย่างไรดี. กรุงเทพฯ: รักลูกพับลิชชิงเซอร์วิส, 2550: 5-19.
3. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573, 2550 เข้าถึงได้ที่ http://www.nesdb.go.th/temp_social/pop.zip เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2555
4. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. รายงานประจำปีสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: ที คิว พี จำกัด, 2555: 29-45.

5. สุธรรม นันทมงคลชัย. ผู้สูงอายุไทย: สถานการณ์สุขภาพและการพัฒนาความสุข. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ 2553; 40 (1): 101-11.
6. สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ. แนวคิดการจัดตั้งและดำเนินการคลินิกผู้สูงอายุ: กฎหมายและแผนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ. สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์, 2548: 81-5.
7. พุดนิรันท์ เหลืองโพลย์. การจัดบริการสวัสดิการสังคมในชมรมผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2530.
8. ประสิทธิ์ ลีระพันธ์, เพ็ญประภา ศิวโรจน์. สถานการณ์ชมรมผู้สูงอายุและแนวโน้มการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2542.
9. บรรลุ ศิริพานิช, ฉลาด ถิรพัฒน์, มรกต สิงห์เชนทร์, พนิษฐา พานิชชีวะกุล, เพ็ญจันทร์ ประดับมุข. ชมรมผู้สูงอายุ: การศึกษารูปแบบและการดำเนินงานที่เหมาะสม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิญญาน, 2539.
10. พงษ์ศิริ ปรารธนาดี, ปริญญา สดือคเกิด. การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สมาคมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน, 2553.
11. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. เครือข่ายงานด้านผู้สูงอายุ, 2555. เข้าถึงได้ที่ <http://www.oppo.opp.go.th/pages/network/network.html> เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2555
12. ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, เล็ก สมบัติ, ญัฐพัชร สโรบล, ธนิกานต์ ศักดาพร. ลักษณะการดำเนินงานและกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: JPRINT, 2555.
13. ชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมา. รายงานสรุปผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่ละเมา ประจำปี 2554.
14. วันชัย มีชาติ. พฤติกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
15. แสง ขาวแก้ว. การดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุเพื่อการส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดแพร่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ]. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่; 2543.
16. ผดพร ผลสว่าง. ลักษณะชมรมผู้สูงอายุที่ยั่งยืนและไม่ยั่งยืนอำเภอป่าพอง จังหวัดขอนแก่น [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลชุมชน]. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2549.
17. สุกัญญา บุญวิเศษ. ความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองตู อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น]. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2554.
18. รวี ใจหาญ, สุธรรม นันทมงคลชัย, พิมพ์สุรางค์ เตชะบุญเสริมศักดิ์, โชคชัย หมั่นแสงทรัพย์. ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรม

ทางสังคมต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง
ของผู้สูงอายุ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง.
วารสารสาธารณสุขศาสตร์ 2553; 40 (1):
76-85.

19. ชูติเดช เจียนดอน, นวรัตน์ สุวรรณพ่อง, ณวีวรรณ
บุญสุยา, นพพร ไทวธีระกุล. คุณภาพชีวิต
ของผู้สูงอายุในชนบท อำเภอวังน้ำเขียว
จังหวัดนครราชสีมา. วารสารสาธารณสุข-
ศาสตร์ 2554; 41 (3): 229-39.
20. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์. ผลการดำเนินงานของผู้สูงอายุ
ปี พ.ศ. 2547. กระทรวงพัฒนาสังคมและ
ความมั่นคงของมนุษย์, 2547.
21. ศิริวรรณ ชัตติยวิทยากุล. ผลของโปรแกรมส่งเสริม
สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลละลมใหม่
พัฒนา อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา.
วารสารกองการพยาบาล 2553; 37 (1):
1-12.
22. ระวี แก้วสุกใส. ความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุ
วัดคำใน อำเภอชุมยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
[วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตร-
มหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2545.
23. เสรี พงศ์พิศ. วัฒนธรรมองค์กรของโลกยุคใหม่
เครือข่าย ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มข้น
ชุมชนเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์
การพิมพ์, 2548.

Factors Driving the Elderly Club's Activities: A Case Study of Ban Mae La Mao Elderly Club, Pha Wor Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province.

Anusorn Udplong* Kreingsak Rojkureesateian** Panee Vong-Ek***

ABSTRACT

This study aimed to search for essential factors that effectively drive the Ban Mae La Mao elderly club's activities. The data were collected between July and September 2012. Indepth interviews of 19 key informants were employed to collect stakeholder information, and non-participant observation was used to gather information. Content Analysis was used to analyze the data. The results show that important factors are internal factors such as the outstanding characteristics of the club's president, benefits gained from participating in activities and the unity of the members.

External factors are budgets or cooperation from personnel of other agencies. There should be a plan for recruiting committee members who are qualified to manage the club in the future, especially the president. Members should be encouraged to participate in activities on a regular basis to ensure continuity of activities. Agencies in the community should provide support and assistance, especially financial and personnel resources, allowing the club is run smoothly.

Key words: driving factors, elderly, activities of elderly club